

Fundamentarea conceptului de „dezvoltare durabilă”

Alexandru Eugeniu STERE, Ionel POPA, Sanda Liana COTESCU*

Abstract

The paper presents the actions deployed by the United Nations during the eight decades of the last century, that were marked by the activities of the first Independent Commissions, Commissions presided by Willy Brandt (1977-1980), Olof Palme (1980-1982) and Mrs Gro Harlem Brundtland (1984-1987). The reports of the first two Commissions („North-South: A Program for Survival” from 1980, and „The Common Security: A Blueprint for Survival” from 1982) were very useful for the „World Commission on Environment and Development”, known as „Brundtland Commission” too. The Report „Our Common Future” presented in 1987, the Commission founded the concept of the sustainable development. The new concept made a normal link between environment and development, including the other main factors concerning the life and humanity survival (peace and security, population and human resources, food, protection of species and ecosystems, management of oceans and space, industry, economy, energy, institutional and legal bases, etc.).

Keywords: sustainable development, survival programs, new world order

1. Generalități

Departate de a fi un paradis pe pământ, viața a evoluat și a produs civilizații cu realizări umaniste, artistice, științifice și tehnologice uimitoare pentru cei mai competenți analiști actuali [1].

Grădina „Edenului”, chiar fără „marele” atribut al eternității, este posibil să fi existat în vremuri străvechi sau în triburi izolate de natură luxuriantă.

În prezent, este asumată tot mai des ideea că violența oamenilor a proliferat după apariția agriculturii.

Ideatic, la anumite date (sfârșituri de secole și, mai ales, de milenii) sau în timpul dezlănțuirii forțelor naturii (erupții vulcanice, uragane, cutremure, inundații, secete prelungite aducătoare de foamete, epidemii) apărea pericolul sfârșitului lumii. Lumea creștină îl denumea „Apocalipsa”.

Dezvoltarea industrială din secolul XX și, implicit, a armelor cu mare forță de distrugere ai adus iadul pe pământ în războaiele mondiale (I și II) și, îndeosebi, la sfârșitul celui de-al doilea. Bombardamentele devastatoare din timpul acestuia,

care au culminat cu bombele atomice de la Hiroșima și Nagasaki, au ilustrat, din nefericire, evoluția puterii distrugătoare a omului.

Aceasta a fost însoțită de pericolele latente create de dezvoltarea industrială asimptotică a umanității după cel de Al Doilea Război și de efectele acesteia. Este indubitabil că, astăzi, sfârșitul vieții pe pământ poate fi produs chiar de umanitate.

Nu întâmplător, în programele referitoare la evoluția viitoare a umanității, a apărut ca o condiție supremă „supraviețuirea” (survival).

Mărirea considerabilă a vitezei de dezvoltare a umanității după Al Doilea Război Mondial a condus la progrese științifice, tehnice și culturale deosebite, dar și la precedente negative pentru existența viitoare a umanității [1].

Precedentele negative, anterioare lansării Programului de dezvoltare durabilă din anul 1992, elaborat și recomandat guvernelor statelor lumii de către Organizația Națiunilor Unite au constituit subiectul multor analize profunde.

Deteriorarea continuă a mediului și frecvența mărită a dezastrelor ecologice, începând din perioada războiului mondial, au condus la: intensificarea studiilor cu profil ecologic, apariția mișcărilor ecologice, înființarea agențiilor naționale de mediu (prima agenție în anul 1970 în SUA)

* Ionel POPA: Ph.D., ICPE, RO-030138 Spl. Unirii, nr.313, București, România, ionelpopa@icpe.ro

Eugeniu Alexandru STERE: Ph.D., ICPE, RO-030138 Spl. Unirii, nr.313, București, România, office@icpe.ro

Sanda Liana COTESCU: Ph.D., ISPE, Bd. Lacul Tei, nr.1-3, București, România, sanda.cotescu@ispe.ro

și, în final, implicarea majoră a ONU după anul 1970 în problema mediului [2].

În acea perioadă, protecția mediului înconjurător a devenit „vârful de lance” al problemelor complexe ale dezvoltării. După 1980, în lucrările sale, Lester R. Brown a asociat termenul de „durabilitatea ecologiei”, considerând că „Durabilitatea este un concept ecologic cu consecințe economice” [3].

Ulterior, în anul 1987, în raportul „Comisiei Brundtland” s-a arătat că durabilitatea, cuprinsă într-un concept nou denumit „dezvoltare durabilă” (sustainable development), se referă la toți factorii dezvoltării [4], [5].

Atât problema mediului înconjurător, cât și cea a dezvoltării, sunt probleme globale ale umanității și au necesitat implicarea ONU, care prin statutul său, este principalul exponent al globalizării problemelor planetei.

Acțiuni specifice globalizării s-au desfășurat la scară mai mică, prin preocupările Ligii Națiunilor (League of Nations), înființată în anul 1919 (fără participarea SUA, ca urmare a votului eronat al Congresului SUA).

Ulterior, SUA a reparat marea greșală din anii 1918-1920 devenind la 20 octombrie 1945 principalul pilon al înființării Organizației Națiunilor Unite (The United Nations Organisation, UNO).

Problemele de mediu au devansat acțiunile globale ale Ligii Națiunilor, prin înființarea Organizației Internaționale de Meteorologie (International Meteorological Organization, IMO), în 1873 [6]. În anul 1951, s-a înființat „World Meteorological Organization” (WMO), ca agenție specializată a ONU, având în profilul său: meteorologia (vreme și climă), hidrologia funcțională și științele geofizice asociate [7].

Abordarea tuturor problemelor referitoare la mediul înconjurător de un program al ONU, s-a decis în anul 1972, în cadrul Conferinței de la Stockholm (UN Conference on the Human Environment) al cărei secretar general a fost Maurice Strong (n.1929). Conferința de la Stockholm a constituit un eveniment istoric, marcând caracterul internațional al problemelor de mediu și necesitatea fondării unui program referitor la mediu (UN Environment Programme, UNEP) [8].

După șase luni, Adunarea Generală a ONU l-a desemnat pe Maurice Strong ca director al UNEP și a stabilit sediul programului în Nairobi (Kenya).

Până în anul 1975, Maurice Strong a îndeplinit un rol deosebit în globalizarea mișcării de mediu și mai târziu în fundamentarea dezvoltării durabile și a evoluției preocupărilor legate de implementarea acesteia.

În perioada fondării UNEP, secretar general al ONU era Kurt Waldheim (1918-2007) din Austria. În timpul mandatelor sale, timp de zece ani (1972-1981), s-au desfășurat și alte acțiuni importante legate de dezvoltare (Comisia Brandt) sau de securitate (Comisia Palme).

UNEP a impulsionat înființarea agențiilor naționale și a ministerelor de mediu [4], [5]. De la 6 agenții de mediu în 1972, în anul 1987, când se finaliza raportul Comisiei Brundtland, numărul agențiilor naționale de mediu era de 144 [9], [10].

La începutul activității Comisiei Brundtland, în cadrul ONU, exista opinia de a separa mediul de dezvoltare. Comisia Brundtland a demonstrat relația dintre mediu și dezvoltare care constituie factorii principali ai dezvoltării durabile, concepută și propusă de către Comisie.

Cele trei comisii ale ONU, legate de problemele dezvoltării, și anume: Comisia prezidată de Willy Brandt (1978-1980), Comisia prezidată de Olof Palme (1980-1982) și Comisia prezidată de doamna Gro Harlem Brundtland (1984-1987) au avut următoarele trăsături comune: independență față de guvernele sau structurile din care proveneau, componența internațională a comisiilor, participarea cel puțin paritară în comisii a reprezentanților țărilor nedezvoltate, prezentarea periodică în conferințe internaționale a rezultatelor comisiilor etc.

Comisia Brundtland a utilizat din plin experiența oferită de activitatea Comisiilor Brandt și Palme la care a participat și doamna Brundtland. În plus, Comisia Brundtland a apelat la colaborarea multor specialiști în problemele diverse ale dezvoltării și a constituit jurii (panels) de avizare a unor capitole ale raportului „Our Common Future”.

Constituirea și activitatea Comisiei Brundtland s-au desfășurat sub Secretarul General al ONU Javier Perez de Cuellar

(n.1920), originar din Peru, mare personalitate politică mondială din anii 1980. În perioada mandatelor sale de secretar general (1982-1991), a întărit rolul Consiliului de Securitate al ONU și a fost un partizan al păcii și negocierii între state. În 1988, a negociat acordul care a pus capăt războiului dintre Iran și Irak. Nu întâmplător, Comisia Brundtland considera pacea și securitatea condiții esențiale ale dezvoltării durabile.

Adept de marcă și susținător al dezvoltării durabile, a impulsionează elaborarea programului de dezvoltare durabilă lansat în anul 1992, la puțin timp de la încheierea celui de al doilea mandat al său ca secretar general al ONU. Între 2000-2001, la o vârstă respectabilă, a fost prim ministru al statului Peru.

Istoria a fost scrisă, în primul rând, de marile personalități ale umanității și nu de mase, așa cum considera marxismul. Nu este întâmplător faptul că raportul Brundtland insistă asupra rolului educației în programul de dezvoltare durabilă.

În legătură cu problemele acute ale prezentului dezvoltării durabile (încălzirea globală, globalizarea, cursa înarmărilor și revenirea la războiul rece), sunt de menționat aserțiunile a trei personalități ale primei jumătăți a secolului XX, și anume:

- Savantul suedez Svante Arrhenius (1859-1927), unul dintre fondatorii chimiei fizice, laureat al premiului Nobel pentru chimie în anul 1903, a fost primul care a observat și recunoscut efectul de seră.
- Scriitorul englez [2] cu o temeinică pregătire științifică Herbert George Wells (1886-1946), susținător al cauzelor progresiste și al proiectului Ligii Națiunilor, pleda pentru globalizare și, chiar, pentru înființarea unui guvern mondial [22], [23].
- Scriitorul și jurnalistul englez George Orwell (1903-1950), într-un articol publicat în anul 1945, a utilizat în premieră mondială termenul de „război rece”, precizând viitoarea competiției nucleare dintre Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică. În SUA, termenul de „război rece” a fost folosit oficial, începând din anul 1947 [24].

Războiul rece a fost purtat în plan

politic, economic și propagandistic și a fost însoțit de o cursă continuă și acerbă a înarmărilor.

După destrămarea Uniunii Sovietice, în anul 1991, se considera că războiul rece s-a încheiat și se spera la o colaborare pașnică între puterile nucleare ale planetei, respectiv, SUA, Rusia, Marea Britanie, Franța, China, India, Pakistan și Israel. Astăzi, lista se poate completa cu Iran și Coreea de Nord care proferează continuu amenințări.

Cele 44 de țări, care dețin în prezent centrale, pot produce în viitor arme nucleare. Dacă în ultimele două decenii războiul rece a îmbrăcat forme mai evolute și mai perfide, evenimentele din Ucraina de la începutul anului 2014, anexarea peninsulei Crimeea de către Rusia și încurajarea de către aceasta a mișcărilor separatiste din estul Ucrainei fac posibilă reinstalarea războiului rece dintre NATO și Rusia.

Este cutremurător să constați că, în pofida speranțelor și a eforturilor multor segmente ale umanității, racilele trecutului revin alarmant. Raportul secretarului general al ONU de la Conferința de la Rio de Janeiro, din anul 2012, ilustra progresele minore în privința dezvoltării, la două decenii de la lansarea programului de dezvoltare durabilă în cadrul „Earth Summit” din anul 1992.

2. Activitatea Comisiei Willy Brandt

2.1 Înființarea Comisiei

Ideea înființării Comisiei a aparținut lui Robert McNamara (1916-2002) care, în acea perioadă, era președintele Băncii Mondiale (1968-1981). Personalitate de mare capacitate profesională și organizatorică, a fost numit ministru al apărării SUA, de către președintele John F. Kennedy, funcție pe care a deținut-o din 1961 până în 1968, când și-a dat demisia după ce s-a opus bombardării Vietnamului de Nord. Deși, inițial, a sprijinit implicarea SUA în războiul din Vietnam, a fost cel care a condus tratativele de pace în anul 1968.

La 14 ianuarie 1977, a anunțat ideea înființării unei comisii formată din politicieni și economiști respectabili, dar care să nu fie reprezentanți ai guvernelor. Comisia independentă astfel formată

trebuia să facă recomandări privind căile de a debloca impasul politic internațional în negocierile dintre Nord și Sud privind dezvoltarea globală.

Fostul Cancelar Willy Brandt (1969-1974) a fost solicitat să prezideze „Comisia” ce urma să fie formată în mod egal din reprezentanții din Nord și din Sud. La 28 septembrie 1977, Willy Brandt a anunțat că este pregătit să formeze și să prezideze „Comisia independentă asupra problemelor de dezvoltare internațională” (Independent Commission on International Development Issues), fără invitarea țărilor comuniste, implicate în negocierile N-S.

Prima sesiune a Comisiei s-a ținut între 9-11 decembrie 1977, cu un secretariat format din specialiști în problemele diverse ale dezvoltării.

Willy Brandt (1913-1992), lider al Partidului Social Democrat German între 1964-1987, era un politician renumit, fost jurnalist antifascist, emigrat în anul 1930 în Norvegia. A fost cancelar al Republicii Federale Germania între 1969-1974, apreciat pentru politica de destindere cu Uniunea Sovietică, obținând și Premiul Nobel pentru pace.

Comisia a fost constituită din 20 de membri. În afara președintelui (Germania) și SUA (cu 2 membri), erau reprezentate încă 17 state. Marea Britanie era reprezentată de fostul Prim-Ministru Edward Heath (1918-2005), iar Suedia de fostul și viitorul Prim-Ministru Olof Palme (1968-1976; 1982-1986).

2.2 Rapoartele Comisiei Brandt

Comisia Brandt a prezentat două rapoarte:

- „North-South: A Programme for Survival” (1980);
- „Common Crisis: North-South Cooperation for World Recovery” (2003).

După prezentarea primului raport, în anul 1980, Willy Brandt a încetat să mai fie președintele comisiei, iar comisia i-a păstrat numele în semn de omagiu. Paralela de 30°N, propusă în anii 1970 de Willy Brandt pentru a divide statele lumii în funcție de economiile lor, a fost denumită „Linia Brandt” (The Brandt Line).

Două decenii mai târziu, în anul 2001, Raportul Brandt (cel din 1980) a fost adus la zi (updated) de James Quilligan care a fost

director de informații al Comisiei Brandt între 1980 și 1987. Raportul adus la zi a fost denumit „Ecuția Brandt” (The Brandt Equation) și publicat sub forma unei cărți.

2.3 Raportul „North-South, A Programme for Survival” (1980) și efectele sale

Raportul Brandt este raportul scris de Comisia Independentă, prezidată până în anul 1980, pentru a trece în revistă problemele de dezvoltare internațională. Rezultatele acestui raport furnizau o înțelegere a diferențelor drastice în dezvoltarea economică pentru amândouă emisferile Nord și Sud ale lumii. Raportul arată existența unei prăpăstii între standardele de viață din Nord și cele din Sud.

Statele din Nord au o bunăstare sporită datorită comerțului de succes cu bunuri manufacturate, în timp ce statele din Sud suferă de sărăcie din cauza comerțului cu bunuri intermediare al căror export aduce venituri scăzute.

Comisia Brandt avea în vedere un nou tip de securitate globală. Aceasta își construia argumentele pe perspectiva pluralistă care combină multele pericole sociale, economice și politice cu pericolele militare clasice.

În anul 1983, Willy Brandt făcea următoarele reflecții: „Un nou secol se apropie și, cu acesta, planul pentru o nouă civilizație”, „Am putea să începem să punem bazele, pentru o nouă comunitate cu relații rezonabile între toți oamenii și națiunile și să construim o lume în care împărțirea (distribuirea), justiția, libertatea și pacea ar putea prevala?”.

În cuprinsul său, raportul Brandt includea:

- Membri (Members);
- Privire generală (An overview);
- Acordul Nord-Sud (North-South: The Setting);
- Dimensiuni ale dezvoltării (Dimensions of Development);
- Interese comune (Mutual Interests);
- Țările cele mai sărace (The Poorest Countries);
- Foamete și hrană (Hunger and Food);
- Populația: creștere, mutații și mediu (Population: Growth, Movement and the Environment);
- Dezarmare și dezvoltare (Disarmament and Development);

- Sarcina Sudului (The Task of the South);
- Comerțul cu mărfuri și dezvoltarea (Commodity Trade and Development);
- Industrializarea și comerțul mondial (Industrialisation and World Trade);
- Corporațiile transnaționale, investițiile și beneficiul de tehnologii (Transnational Corporations, Investments and the Sharing of Technology);
- Ordinea monetară mondială (The World Monetary Order);
- O nouă abordare a dezvoltării finanțelor (A New Approach to Development Finance);
- Organizații internaționale și negocieri (International Organizations and Negotiations);
- Un program al priorităților (A Programme of Priorities);
- Un program de urgență (An Emergency Programme);
- Summit al liderilor lumii (A Summit of World Leaders).

Site-ul „Share the World Resources” (STRW) sintetizează următoarele probleme principale existente în raportul Brandt, The Issues [13], [14]:

- Globalization (globalizare)
- Climate Change & Environment (schimbările climatice și mediu)
- Global Conflicts & Militarization (conflictele globale și militarizare)
- International Monetary Found (IMF), World Bank & Trade (FMI, Banca Mondială și comerțul)
- Poverty & Inequality (sărăcie și inegalitate)
- Aid, Debt & Development (ajutor, datorii și dezvoltare)
- The UN, People & Politics (ONU, națiuni și politici)
- Multinational Corporations (corporații multinaționale)
- Food Security & Agriculture (securitatea hranei și agricultura)
- Health, Education & Shelter (sănătate, educație și locuințe)
- Land, Energy & Water (Pământ, energie și apă)
- Economy Sharing & Alternatives (partajul economic și alternative)

În raportul Brandt, statele lumii sunt grupate în următoarele regiuni:

- Statele Unite ale Americii;
- America Latină și Caraibe;
- Orientul Mijlociu;
- Africa;
- India, China și Asia.

STWR considera ca dimensiuni ale dezvoltării: sărăcia (Poverty), sănătatea (Health), locuințele (Housing), educația (Education), femeile (Women).

Ca probleme colective erau menționate:

- Mutual Interests (interese comune, reciproce);
- The Poorest Countries (cele mai sărace țări);
- Hunger and Food (foame și hrană);
- Disarmament and Development (dezarmare și dezvoltare);
- The Task of South (sarcina Sudului).

3. Raportul Palme asupra securității

3.1 Înființarea Comisiei [15]

Comisia Palme a fost formată de ONU și însărcinată să examineze problemele securității internaționale, urmând modul în care Comisia Brandt a analizat problemele internaționale ale dezvoltării.

Decesul lui Olof Palme (1927-1986), în urma unui atentat, nu a fost întâmplător.

Membru al Partidului Social Democrat din Suedia, era cunoscut ca partizan al păcii, adversar al imperialismului și al autoritarismului comunist (Uniunea Sovietică, Cehoslovacia, Spania războiului civil), adversar al apartheidului din Africa de Sud, și al regimului Pinochet. A îndeplinit rolul de mediator în războiul dintre Iran și Irak și a avut intervenții frecvente în Consiliul de Securitate al ONU.

Activitatea Comisiei Palme (Palme Commission for Security) a început în august 1982 și era formată din oficiali importanți reprezentanți ai fiecărei regiuni a lumii. Comisia a activat ca o comisie independentă care, pe parcursul a doi ani, s-a întâlnit de 12 ori.

3.2 Raportul Comisiei Palme [15], [20]

Raportul cu titlul „Common Security: A Blue-print for Survival” (Securitatea comună: Un proiect pentru supraviețuire) are dezvoltate următoarele teme:

- Disarmament (dezarmare);
- International Commission of Inquiry (Comisia internațională de anchetă);

- International Relations (relații internaționale);
- Nuclear-Weapon-Free Zone (zonă liberă de arme nucleare);
- Nuclear Disarmament (dezarmare nucleară);
- Peaceful Change in International Relations (schimbare pașnică în relațiile internaționale).

Printre cele mai noi și interesante sugestii cuprinse în raportul Comisiei Palme au fost următoarele:

- Crearea unei zone fără arme nucleare în Europa centrală;
- Transformarea Europei într-o zonă fără arme chimice;
- Convorbiri cu statele producătoare de arme clasice, precum și cu statele beneficiare de astfel de arme, asupra liniilor directe pentru controlul transferului de arme.

Multe dintre analizele privind armele strategice se regăsesc în agenda de control al armamentelor. O bună parte a atenției a fost dedicată tensiunilor și insecurității din lumea a treia. Analizele prezentate sunt realiste, având privirea îndreptată spre viitor.

4. Raportul „Our Common Future” (Viitorul nostru al tuturor) al Comisiei Brundtland

4.1 Înființarea Comisiei Brundtland

Încă din anul 1982, a apărut ideea formării unei comisii a ONU care să colaboreze cu „Governing Council of the UN Environment Programme” pentru a elabora un studiu amplu asupra dezvoltării. Deși în acea perioadă, în mod eronat, mediul era separat de dezvoltare, s-a constatat rapid că acestea sunt interdependente. În acea perioadă, în țările dezvoltate, apăruse îngrijorarea privind aparenta luptă dintre problemele mediului create de industrializare, creștere și dezvoltarea viitoare. Pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare erau descurajate de neputința de a atinge nivelul ridicat al creșterii economice a țărilor industrializate.

Ca urmare a necesității de creștere, țările în curs de dezvoltare erau disperate să utilizeze tehnologii ieftine cu impact ridicat asupra mediului și, chiar, să utilizeze practici de muncă lipsite de etică.

ONU constată necesitatea de a se forma o organizație care să se preocupe de solicitările mediului care se confruntau cu stările economice și sociale.

În anul 1983, Secretarul General al ONU Javier Perez de Cuellar a propus doamnei Gro Harlem Brundtland să formeze și să prezideze o „Comisie” independentă. Împreună cu Mansour Khalid, fost ministru al afacerilor externe din Sudan, în calitate de vice-președinte al „Comisiei”, urmau să propună pe ceilalți membri ai „Comisiei”.

La sfârșitul anului 1983, Adunarea Generală a ONU (UN General Assembly) a aprobat formarea „Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare” (World Commission on Environment and Development, WCED), care urma să-și desfășoare activitatea ca o comisie independentă începând cu anul 1984.

4.2 Structura Comisiei

- Președinte
- Vice-președinte
- Membri (21), printre care Maurice Strong (Canada) și Jim Mac-Neil (Canada), Secretar General al Comisiei
- Staf (15) format din profesioniști de renume
- Staf (18) pentru servicii generale și de administrație
- Consilieri experți: 6
- Juriul de avizare pentru energie: președinte + 10 membri
- Juriul de avizare pentru industrie: președinte + 14 membri
- Juriul de avizare pentru securitatea hranei: președinte + 9 membri
- Juriul de avizare a rapoartelor: Energie 2000, Industrie 2000, Hrană 2000
- Grup de experți în drept internațional, format din președinte + raportor+11 membri. Raportul acestor experți juridici a fost prezentat Comisiei în timpul întâlnirii de la Harare din septembrie 1986, care a hotărât publicarea acestuia în viitor cu titlul: „Legal Principles for Environment Protection and Sustainable Development” (Principiile legale pentru protecția mediului și dezvoltarea durabilă).
- Experți, institute de cercetare, centre

academice și centre de excelență din toată lumea, care au primit angajamente temporare pentru efectuarea de studii și întocmirea de rapoarte (peste 75) care au constituit o resursă de bază pentru rapoartele juriilor de avizare (Commission's Advisory Panels) și pentru capitolul final al raportului „Our Common Future”.

4.3 Date despre președinta Comisiei

Doamna Gro Harlem Brundtland (n.1939) a absolvit Facultatea de Medicină din Norvegia în 1963 și a obținut titlul de master în sănătate publică (Public Health) la Harvard University în 1965. Între 1966-1969, a activat ca fizician în cadrul Directoratului de sănătate din Norvegia. Membră a partidului Laburist și, ulterior, lider al acestui partid (între 1981-1986) a fost aleasă în Parlamentul Norwegian între 1977-1997.

Între 1974-1979, a ocupat funcția de ministru al mediului, iar, în anul 1981, a devenit prim-ministru pentru circa 9 luni. A fost prima persoană de sex feminin care a ocupat postul de prim-ministru în Norvegia și a repetat performanța ulterior, de încă două ori pentru perioade mai lungi (1986-1989 și 1990-1996).

În paralel cu activitatea din țara sa, doamna Brundtland a început o carieră internațională remarcabilă, inițial, ca activistă de marcă în cadrul ONU. Activitatea sa remarcabilă în Programul de dezvoltare durabilă (între 1983-1992) a fost urmată de importante funcții sau demnități pe plan internațional, îndeosebi, după 1996, când s-a retras din politică.

În anul 1998, a fost aleasă în funcția de director general al Organizației Mondiale a Sănătății, funcție pe care a deținut-o până în anul 2003. În continuare, doamna Brundtland a deținut multiple roluri pe plan internațional.

4.4 Mandatul ONU pentru „Comisia Brundtland”

În remarcabilul „Cuvânt înainte” al doamnei Brundtland la raportul comisiei conduse de domnia sa este redat mandatul pe care l-a dat Adunarea Generală a ONU „Comisiei Mondiale asupra Mediului și Dezvoltării” la înființarea acesteia.

Adunarea Generală a ONU solicita să se

elaboreze „O agendă globală pentru schimbare” (A Global Agenda for Change). Mandatul propriu-zis conținea următoarele solicitări urgente:

- să propună strategii pe termen lung pentru mediu, pentru realizarea dezvoltării durabile până în anul 2000 și după;
- să recomande căile la mediu care pot fi translate într-o cooperare mai largă între țări cu grade diferite de dezvoltare economică și socială și care să conducă la îndeplinirea obiectivelor de sprijin reciproc care iau în considerare relațiile dintre populație, resurse, mediu și dezvoltare;
- să aprecieze căile și mijloacele prin care comunitatea internațională poate să se ocupe de îngrijorările legate de mediu;
- să ajute să se definească percepțiile partajate pe termen lung, referitoare la problemele mediului și eforturile corespunzătoare ce trebuie făcute, să se ocupe cu succes de problemele de protecție și îmbunătățire a mediului – o agendă pe termen lung pentru acțiunea în timpul decadelor viitoare și țintele dorite pentru comunitatea mondială.

4.5 Date importante din „Cuvântul înainte” al doamnei Brundtland

Cuvântul-înainte al doamnei Brundtland la raportul „Our Common Future” (Viitorul nostru al tuturor) prezentat pentru aprobare în Adunarea Generală din aprilie 1987, conține elemente de mare interes privind activitatea și rezultatele Comisiei independente WCED:

- Raportul „Our Common Future” a fost elaborat pe parcursul a 900 de zile.
- Activitatea „Comisiei” a fost a treia acțiune politică mondială majoră după Comisia Brandt (North-South: A Program for Survival) și Comisia Palme (Common Security: A Blue-print for Survival).
- În decada în care s-a elaborat „Raportul”, oamenii de știință aveau preocupări legate de problemele presante și complexe privind supraviețuirea omenirii: încălzirea globală, distrugerea stratului de ozon,

- deșerturile mistuitoare ale terenurilor agricole.
- În ciuda speranțelor exprimate în „Comisie”, s-a remarcat mărirea continuă a decalajului dintre națiunile bogate și cele sărace.
 - Existența arsenalelor de arme capabile să distrugă civilizația existentă pe planetă.
 - În anul 1982, când se stabileau unii termeni ai Comisiei, au existat opinii eronate care separau problemele mediului de cele ale dezvoltării.
 - Mediul și dezvoltarea sunt inseparabile.
 - Multe probleme critice ale supraviețuirii sunt legate de: dezvoltarea inegală, sărăcie și creșterea populației.
 - Legătura dintre sărăcie, inegalitate și degradarea mediului trebuie să constituie o temă majoră pentru „Comisie”.
 - Necesitatea cooperării în „Comisie” a unor persoane cu profile diverse, unii cu activitate în guvernele lor: ministru de externe, oficiali în finanțe și planificare, creatori de politici în agricultură, știință și tehnologii; indiferent de rolurile îndeplinite în guvernele respective, activitatea în „Comisie” a fost desfășurată în mod individual, înlăturând naționalismul, divizările artificiale între națiunile „industrializate” și cele „în curs de dezvoltare” sau între Est și Vest; în locul acestora au apărut interesele comune pentru planetă și amenințările ecologice și economice conexe.
 - În timpul activității „Comisiei”, pe planetă, s-au produs mari tragedii, ca foametea din Africa, scurgerile de la fabrica de pesticide de la Bhopal (India), dezastrul de la Cernobîl (URSS) etc., care justificau unele predicții grave despre viitorul umanității.
 - Pe parcursul întâlnirilor și al conferințelor pe cele cinci continente, membrii „Comisiei” au aflat dezastrurile unor victime individuale: criza datoriei, stagnarea sprijinului pentru investițiile în țările în curs de dezvoltare, prăbușirea prețurilor mărfurilor și prăbușirea veniturilor personale.
 - Una dintre cele mai dificile probleme cu care trebuia să se lupte era problema populației și asocierea creșterii necontrolate a populației cu sărăcia, mediul și dezvoltarea.
 - Necesitatea de a comunica independent de culturi, religii sau regiuni.
 - Revizuirea ariei complete a relațiilor economice internaționale și crearea unui acord larg între națiuni.
 - Comisia se adresează oamenilor și instituțiilor create de aceștia, îndeosebi, guvernelor prin agențiile sau ministerele lor.
 - Guvernele, întrunite în Adunarea Generală a ONU, vor fi principalii destinatari ai Raportului.
 - Comisia se adresează, de asemenea, întreprinderilor private, de la cele foarte mici la marile companii multinaționale cu o cifră totală de afaceri mai mare decât cea a multor națiuni; acestea au posibilități pentru producerea de schimbări considerabile.
 - Mesajul principal al membrilor „Comisiei” se adresează oamenilor, a căror bunăstare este ultima țintă a politicianilor de mediu și de dezvoltare, tineretului și profesorilor lumii care vor avea rolul crucial în ducerea raportului către ei.

4.6 Dezvoltarea durabilă și conceptul ei

Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care răspunde necesităților prezentului fără compromiterea capacității generațiilor viitoare de a răspunde propriilor lor necesități (Sustainable development is the development that meets the needs of the present without comprising the ability of the future generation to meet their own needs). Este fraza celebră cu care unii confundă de definiția dezvoltării durabile. În continuare, se afirmă că ea conține două concepte-cheie:

- conceptul „necesităților”, în particular, necesitățile esențiale ale sărăciei lumii, cărora li se va da prioritate;
- ideea „limitărilor” impuse de stadiul tehnologiei și al organizării sociale asupra abilității mediului de a

răspunde necesităților prezente și viitoare.

Astfel, obiectivele dezvoltării sociale și economice trebuie să fie definite în sensul durabilității în toate statele dezvoltate sau în curs de dezvoltare orientate spre economia de piață sau planificată centralizat. Întreprinderile pot varia, dar ele trebuie să furnizeze trăsături generale și să ajungă la un consens asupra conceptului de bază al dezvoltării durabile și asupra cadrului strategic de realizare al ei.

Dezvoltarea implică o transformare progresivă a economiei și societății. O cale de dezvoltare, care este durabilă în sens fizic, ar putea fi teoretic urmată de un cadru social și politic rigid. Dar durabilitatea fizică poate fi asigurată doar când politicile de dezvoltare acordă atenție unor astfel de considerente ca schimbări în accesul la resurse și în distribuirea costurilor și beneficiilor. Chiar și o noțiune largă de durabilitate fizică implică interesul pentru echitate socială între generații – un interes care trebuie logic să fie extins către echitatea în fiecare generație

În continuare, este definit conceptul de dezvoltare prin îndeplinirea a 12 condiții impuse vieții și activității umanității. În rezumat, aceste condiții se referă la:

- Satisfacerea necesităților și a aspirațiilor umanității ca obiectiv major al dezvoltării. O lume în sărăcie și inechitate va fi expusă crizelor ecologice sau altor crize.
- Satisfacerea necesităților depinde în parte de realizarea în întregime a potențialului de creștere, iar dezvoltarea durabilă solicită creștere economică în locurile unde necesitățile nu s-au satisfăcut.
- O expansiune în serie poate mări presiunea asupra resurselor și încetini creșterea în standardele de viață în zonele unde pierderea este extinsă.
- O societate poate compromite pe mai multe căi capacitatea de a satisface necesitățile esențiale în viitor ale poporului său prin exploatarea exagerată a resurselor.
- Agricultură intensivă, devierea cursului apelor, extracția mineralelor, degajarea de căldură și gaze toxice în atmosferă, comercializarea pădurilor,

manipularea genetică sunt exemple ale intervenției omului în sistemele naturale în cursul dezvoltării. Dezvoltarea durabilă trebuie să nu primejduiască sistemele naturale ca suport al vieții pe planetă: atmosfera, apele, solurile și ființele vii.

- Creșterea fără limite a populației sau a consumării resurselor pot conduce la dezastre ecologice. Pentru asigurarea durabilității, se impun limite în consumul de energie, materiale, apă și terenuri agricole.
- Durabilitatea este condiționată de controlul consumului, chiar și a resurselor regenerabile, cum sunt pădurile, stocul de pește și protejarea ecosistemelor.
- Pentru asigurarea necesităților generațiilor viitoare cu combustibilii fosili și minerale, se impun controlul consumului, reciclarea, utilizarea înlocuitorilor etc.
- Dezvoltarea durabilă impune conservarea speciilor de plante și animale.
- Dezvoltarea durabilă impune protejarea așa-numitelor bunuri libere, ca aerul și apa, și eliminarea impurificărilor pentru a nu afecta integritatea ecosistemelor.
- În esență, dezvoltarea durabilă este un proces al schimbării în care exploatarea resurselor, direcția investițiilor, orientarea dezvoltării tehnologice și schimbarea instituțională sunt în armonie și sporire cu potențialul curent și viitor pentru a satisface necesitățile și aspirațiile umane.

NOTĂ: Definiția dezvoltării durabile, repetată pe documente ale ONU, documente ale Uniunii Europene, referitoare la dezvoltare durabilă (inclusiv, în rapoartele statistice „Eurostat” referitoare la aceasta), este apreciată de unii ca o dovadă de naivitate. Acestora li se poate răspunde cu titlul unui film legat de războiul din Vietnam: „Apocalyps Now”.

Până la generațiile dintr-un viitor apropiat, mari personalități mondiale prevăd mari crize ale omenirii în următoarele două trei decenii.

În contrast cu politicienii și guvernanții care încearcă să „liniștească” popoarele,

Secretarul General al ONU Ban Ki-moon, a prezentat recent un tablou sumbru al realităților prezentului.

4.7 Cuprinsul raportului „Our Common Future”

Raportul amplu, condensat pe „Adobe Reader” la 300 pagini are următorul cuprins:

- Cuvântul înainte al Președintelui: „De la un Pământ la o lume”
 - Partea I - Interese comune
 1. Un viitor amenințător
 - I. Simptome și cauze
 - II. Noi abordări ale mediului și dezvoltării
 2. Spre dezvoltarea durabilă
 - I. Simptome și cauze
 - II. Echitate și interesul general
 - III. Imperative strategice
 - IV. Concluzie
 3. Rolul economiei internaționale
 - I. Economia internațională, mediul și dezvoltarea
 - II. Declin în anii 1980
 - III. Justificarea necesității dezvoltării durabile
 - IV. O economie mondială durabilă
 - Partea a II-a - Deziderate generale
 4. Populația și resursele umane
 - I. Legăturile cu mediul și dezvoltarea
 - II. Perspectiva populației
 - III. Cadrul politic (Schema tactică)
 5. Securitatea hranei: Potențial și susținere
 - I. Realizări
 - II. Semne ale crizei
 - III. Deziderate (cerințe)
 - IV. Strategii pentru securitatea durabilă a hranei
 - V. Hrană pentru viitor
 6. Specii și ecosisteme: Resurse pentru dezvoltare
 - I. Situație dificilă: Caracter și extindere
 - II. Moduri de extincție și tendințe
 - III. Unele cauze ale extincției
 - IV. Valori economice la participare
 - V. Noi abordări: Anticipare și prevenire
 - VI. Acțiuni internaționale pentru specii naționale
 - VII. Scopul acțiunilor naționale
 - VIII. Necesitatea de acțiune
 7. Energia: Opțiuni pentru mediu și dezvoltare
 - I. Energie: Economie și mediu
 - II. Combustibili fosili: Dilema
 - III. Energia nucleară: Probleme nerezolvate
 - IV. Combustibili din lemn: Resursă inepuizabilă
 - V. Energie regenerabilă: Potențial neexploatat
 - VI. Eficiență energetică: Menținerea avântului
 - VII. Măsuri de conservare a energiei
 8. Industrie: Producție mai mare, cu mai puțin
 - I. Creșterea industrială și impactul său
 - II. Dezvoltarea industrială durabilă în contextul general
 - III. Strategii pentru dezvoltarea industrială durabilă
 9. Provocarea urbanismului
 - I. Mărirea orașelor
 - II. Provocarea urbană în țările în curs de dezvoltare
 - III. Cooperare internațională
 - Partea a III-a - Eforturi generale
 10. Managementul bunurilor comune
 - I. Oceane: Echilibrul vieții
 - II. Spațiu: O cheie în managementul planetar
 - III. Antarctica: Spre o colaborare globală
 11. Pace, Securitate, Dezvoltare și Mediu
 - I. Stresul mediului ca sursă a conflictului
 - II. Conflictul ca o cauză a dezvoltării durabile
 - III. Către securitate și dezvoltare durabilă
 12. Către acțiune comună: Propunere (sugestie, proiect, plan) pentru schimbare instituțională și legislativă
 - I. Cerere (deziderat) pentru schimbare instituțională și legislativă
 - II. Propunere pentru schimbare instituțională și legislativă
 - III. Chemare la acțiune
 - Anexa 1: Rezumat al principiilor

legislative propuse pentru protecția mediului și dezvoltarea durabilă, adoptate de grupul de experți al WCED privind legislația de mediu.

- Anexa 2: Comisia și activitatea acesteia

NOTĂ: Pe parcursul raportului, în cei trei ani de elaborare, unii și-au prezentat opiniile în fața publicului comisiei WCED. Aceste opinii nu reflectă obligatoriu vederile „Comisiei”.

5. Concluzii

5.1. Experiența ONU după organizarea comisiilor independente prezidate de Willy Brandt (1978-1980) și Olof Palme (1980-1982), cu participarea unor mari personalități mondiale a fost aplicată cu brio la organizarea Comisiei prezidată de Gro Harlem Brundtland (1984-1987).

5.2. „Comisia Brundtland” a fost și beneficiara rapoartelor comisiilor anterioare:

- „North-South: A Programme for Survival” (Willy Brandt, 1980);
- „Common Security: A blue-print for Survival” (Olof Palme, 1982).

5.3. O experiență anterioară deosebită pentru abordarea problemei mediului de către „Comisia Brundtland” a fost furnizată de activitatea „Programului de mediu al ONU” (UN Environmental Programme), începând cu anul 1982 sub directoratul lui Maurice Strong, ulterior, artizan al conceptului dezvoltării durabile și mentor și organizator al „Earth Summit” din 1992 care a lansat programul de dezvoltare durabilă (Agenda 21).

5.4. Prin raportul „Viitorul nostru al tuturor” finalizat de Comisia Brundtland în anul 1987, s-a prezentat în premieră conceptul dezvoltării durabile, rămas în literatură și în documentele referitoare la dezvoltare, drept „conceptul Brundtland”.

5.5. Fundamentarea conceptului dezvoltării durabile aprobată de Adunarea Generală a ONU în anul 1987 a constituit baza pentru viitorul program de dezvoltare lansat în anul 1992 în cadrul „Conferinței mondiale asupra mediului și dezvoltării” (World Conference on Environment and Development) de la Rio de Janeiro, numită și „Earth Summit”. În același an, Adunarea Generală a ONU a transformat „Comisia mondială pentru mediu și dezvoltare”

(World Commission on Environment and Development, WCED), în „Comisia mondială pentru dezvoltare durabilă” (World Commission for Sustainable Development, WCSD).

5.6. Dezvoltarea durabilă, conform raportului „Comisiei Brundtland”, reunea, în premieră, mediul și dezvoltarea alături de alți factori esențiali pentru supraviețuirea umanității: controlul creșterii populației, hrana, sănătatea, educația, energia, industria, economia și economia internațională, controlul dezvoltării urbane, protecția speciilor și ecosistemelor, gospodărirea bunurilor comune (oceanele, spațiul, Antarctica), pacea și securitatea, modificările instituționale și legislative etc.

6. Bibliografie

- [1] Popa, I., Stere, A.E., Cotescu, S.L., „Preliminarii ale dezvoltării durabile”, *EEA*, vol.62, nr.1, 2014, pag.113-129
- [2] Popa, I., Stere, A.E., Cotescu, S.L., „Precedente ale dezvoltării durabile”, *EEA*, vol.61, nr.4, 2013, pag.81-99
- [3] Brown L.R., *Planul B3.0: Mobilizare generală pentru salvarea civilizației* [Plan B3.0: General Mobilization for Saving the World], București, Editura Tehnică, 2008
- [4] Comisia Brundtland, www.brundtland.commission.com
- [5] Report „Our Common Future”, www.un-documents.net/ocf
- [6] International Meteorological Organization, www.wmo.int/pages/aboutmilestones_en.html
- [7] World Meteorological Organization, www.wmo.int.
- [8] United Nations Environment Programme, www.unep.org/
- [9] United States Environmental Protection Agency, www.EPA.gov
- [10] Environmental Agency United Kingdom, en.wikipedia.org/wiki/Environmental_Agency
- [11] Commission Willy Brandt, en.wikipedia.org/wiki/Brandt_Report
- [12] UN Member States and Years, www.un.org/en/members
- [13] Share The World Resources, www.sharing.org
- [14] Share The World Resources acc.Brandt, www.stwr.org/special_features/the_brandt_report.html
- [15] Commission Olof Palme, en.wikipedia.org/wiki/Palme-Report
- [16] General Assembly of the United Nations, www.un.org/en/ga
- [17] General Assembly of the United Nations, www.britanica.com/United_Nations_General_Assembly
- [18] The sustainable development, en.wikipedia.org

- /wiki/sustainability
- [19] European Environmental Agency, www.eea.europa.eu>
- [20] Foreign affairs, www.foreign-affairs.com/articles
- [21] Edward Heath biografy, en.wikipedia.org/wiki/Edward_Heath
- [22] Herbert George Wells biografy, en.wikipedia.org/wiki/H._G._Wells
- [23] www.imdb.com/name/H.G.Wells,
- [24] George Orwell biografy, en.wikipedia.org/wiki/George_Wells
- [25] The History of Africa, en.wikipedia.org/wiki/History-of-Africa

7. Biography

Ionel POPA was born in Păunești-Vrancea (România), on March 30, 1950.

He graduated the Politehnica University of București, Faculty of Industrial Chemistry, România, in 1972. He received the PhD degree in chemical engineering from University Politehnica of București, Faculty of Industrial Chemistry (România), in 2005. He is Senior Researcher for Icpe București (România). His research interests concern insulating materials, environmental technology and electric lighting.

Eugeniu Alexandru STERE was born in Budești-Călărași (România) on October 19, 1940. He graduated the Politehnica University of Bucharest, Faculty of Industrial Chemistry, in 1962.

He received the PhD degree in chemical engineering from Politehnica University of Bucharest, Faculty of Industrial Chemistry (România), in 1988. He is senior researcher for Icpe București (România). His research interests concern insulating materials, the technologies impact on environment, waste management.

Sanda-Liana COTESCU was born in Sibiu (România) on June 5, 1957. She graduated the University of Bucharest (UB), in 1982. She is a university physicist specialized in physics engineering and

technological physics. She received the PhD degree in physics, in 2005, from the University of Bucharest. She is senior researcher for ISPE (Institute for Studies and Power Engineering) București. She is expert in technologies for air quality and waste management, Energy & Environment Department, in analysis and test techniques for material characterization and in estimating the technologies impact on environment.